

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана
Франка
філософський факультет
психологічна служба ЛНУ
кафедра психології**

**Національна академія педагогічних наук України
Український науково-методичний центр практичної
психології і соціальної роботи**

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ СИСТЕМИ ВИЩОЇ
ОСВІТИ УКРАЇНИ У ЧАС СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ»**

19-20 травня 2017 року

**Львів
2017**

Рекомендовано до друку
Вченою Радою філософського факультету
Протокол №207/7 від 17.05.2017

Роль психологічної служби системи вищої освіти України у час суспільних трансформацій: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів, Україна, 19-20 травня 2017 року). – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. - 130с.

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції

<i>Кашлюк Ю. І.</i> ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ЯК ОДНА ІЗ УМОВ СТАНОВЛЕННЯ СТУДЕНТА	92
<i>Калюжна І. П.</i> АНАЛІЗ ПРОФОРІЕНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗІ СТАРШОКЛАСНИКАМИ	96
<i>Удод М. О.</i> ПРОФЕСІЙНА ПРИДАТНІСТЬ ЛІКАРЯ- ПРАЦІВНИКА СЛУЖБИ ЕКСТРЕННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА МЕДИЦИНИ КАТАСТРОФ (ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ)	101
<i>Березяк К. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГІЧНИХ СЛУЖБ ВІДОМЧИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	104
<i>Хазратова Н. В.</i> ДВА НАПРЯМКИ – ДВІ АЛЬТЕРНАТИВНІ МІСІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ УНІВЕРСИТЕТУ	109
<i>Михальчишин Г. Є.</i> СТАВЛЕННЯ ДО «НЕТРАДИЦІЙНИХ» РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЛЮДЕЙ РІЗНИХ ПРОФЕСІЙ: МАНІПУЛЯТИВНИЙ АСПЕКТ	113
<i>Дашенкова Н. М.</i> ПАРАДИГМА ПОЗАФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ЗАСАДА ОСВІТНЬОЇ ФУНКЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ВНЗ	116
<i>Музиченко І. В.</i> ПСИХОЛОГІЧНА ТРАВМА: АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ	119
<i>Горецька А. М.</i> ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА ВНЗ ЯК ДЖЕРЕЛО РОЗВИТКУ SOFT-SKILLS	123
<i>Завгородня Н. І.</i> СОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТСТВА ЯК ПСИХОЛОГОПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	126

Березяк К. М.
викладач кафедри практичної психології та педагогіки
Львівського державного університету
безпеки життєдіяльності
м. Львів

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГІЧНИХ СЛУЖБ ВІДОМЧИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

На теперішньому етапі розвитку психологічних служб у навчальних закладах необхідно враховувати особливості їх функціонування у закладах з особливими умовами навчання. В цю категорію включені відомчі навчальні заклади Державної служби України з надзвичайних ситуацій (надалі – ДСНС). Існує багаторівнева система навчання для осіб, що бажають працювати в подальшому у структурах ДСНС, таким чином забезпечуються принципи ступеневої, безперервної освіти: 1) Ліцей цивільного захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м.Вінниця) існує з 23 травня 2012 року; 2) Вище професійне училище Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м.Вінниця); 3) Вищі навчальні заклади - Національний університет цивільного захисту України, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Черкаський інститут пожежної безпеки ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗУ; 4) Науково-дослідні установи – Інститут державного управління у сфері цивільного захисту (можливість післядипломної освіти), Український науково-дослідний інститут цивільного захисту (УкрНДЦЗ), Український гідрометеорологічний інститут.

Структура психологічної служби цих підрозділів ДСНС залежить від чисельності атестованого особового складу з розрахунку, що на 400-460 осіб особового складу припадає один фахівець-психолог. Особливістю діяльності психологів відомчих навчальних закладів є робота не лише з курсантами, студентами та слухачами навчального закладу, а й з персоналом, проведення великої кількості заходів щодо підтримки психологічного клімату у підрозділах, зокрема проведення планових занять з психологічної підготовки.

Важливим етапом діяльності працівників психологічних служб вишів ДСНС – участь в адаптації першокурсників до умов навчання та служби.

Наприклад, першокурсники Львівського університету безпеки життєдіяльності (надалі – ЛДУБЖД) проходять двотижневі табірні збори у навчально-тренувальному центрі в с. Цунів Городоцького району Львівщини. Психологи супроводжують навчально-виховний процес, проводять заняття з психологічної підготовки, тренінги для згуртування взводів, тестування для виявлення особистісних характеристик. Це лише початковий етап адаптації першокурсників. В подальшому проводяться тематичні заняття, тренінги, індивідуальні бесіди, тестування для вивчення психологічного клімату, заняття з психологічної підготовки.

Також важливим напрямком роботи психологів є супровід курсантів, працівників під час навчань та участі у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Щорічним наказом по університету створюється загін швидкого реагування зі ста курсантів третього курсу та супроводжуючих офіцерів, які безпосередньо залучаються в осередок надзвичайної ситуації. Це почалось ще з вибуху житлового будинку №14 по вул. Т. Костюшка у 2008 році, де курсанти ЛДУБЖД брали участь у ліквідації завалів, допомагали постраждалим мешканцям будинку. Психологи супроводжували роботу курсантів та офіцерів на місці вибуху, працювали з постраждалими під час тимчасового проживання мешканців у готелі «Львів» по проспекту В'ячеслава Чорновола, 7.

Виходячи з особливих функцій психологічних служб відомчих навчальних закладів ДСНС України можна окреслити такі основні проблеми психологічного забезпечення службової та навчальної діяльності:

1. Підготовка фахівців з кризової психології для роботи в ДСНС України має відбуватись саме у відомчих навчальних закладах. Випускники з практичної психології інших навчальних закладів орієнтовані професійно виконувати обов'язки психологів у загальноосвітніх закладах, в управлінській та правоохоронній сферах. Однак у сфері забезпечення безпеки життєдіяльності вони потребуватимуть додаткової підготовки, оскільки це пов'язано з браком знань

2. Робота психологів ДСНС з постраждалим населенням обумовлена наказом МНС від 27.02.2008 №148 «Про створення позаштатних мобільних груп екстреної психологічної допомоги МНС», де одним з основних завдань мобільної групи екстреної психологічної допомоги «первинна психологічна реабілітація населення в зоні надзвичайної ситуації та місцях проживання евакуйованих». Крім того у вказівці МНС від 03.04.2008 02-4337/74 закріплені питання практичної роботи психологів з населенням так персоналом ДСНС в разі надзвичайної ситуації та взаємодія з психологами інших державних структур.

У обох перелічених ситуаціях психологи ДСНС *основними виконавцями надання психологічної допомоги та первинної психологічної реабілітації в осередку надзвичайної ситуації.*

Лікарі-психологи, чий посади закріплені в установах Міністерства охорони здоров'я, працюють в межах своєї компетенції при прибутті постраждалих чи працівників ДСНС в лікувальну установу в зв'язку з пораненням, каліцтвом чи потужними психічними травмами. А психологи ДСНС, які працюють в осередку надзвичайної ситуації, проводять психологічне сортування потерпілих та супроводжують їх, при потребі, до відповідних лікарів. Крім того психологи ДСНС проводять психологічне супроводження персоналу ДСНС, вивчають дію психотравмуючих чинників.

Водночас діяльність психологів МВС спрямована на психологічний супровід службової діяльності працівників правоохоронних органів. Хоча завдання як працівників МВС, так і ДСНС збереження життя та здоров'я громадян, функції суттєво відрізняються. Так, основна функція персоналу ДСНС спрямована на рятування потерпілих та надання їм екстреної психологічної допомоги, а МВС на профілактику правопорушень, затримання та покарання злочинців, що передбачає силовий вплив на ситуацію.

Комплексну підготовку спеціалістів із практичної психології для ДСНС найбільш доцільно проводити при кафедрах педагогіки та психології спеціалізованих вишів України. У таких закладах склалися для цього найбільш сприятливі умови.

По-перше, саме у спеціалізованих ВНЗ можлива продуктивна співпраця кафедр, які забезпечують не тільки

психологічну підготовку, а й знання зі специфіки діяльності в екстремальних умовах.

По-друге, відомчі навчальні заклади мають можливість забезпечити курсантів й студентів спеціалізованими базами для проходження практики, наближеними до екстремальних умов діяльності.

У підсумку відзначимо, що напрацьована система підготовки фахівців з кризової психології потребує подальшого вдосконалення. Збереження життя та здоров'я працівників ДСНС на даний час визнано пріоритетним напрямком у психологічному забезпеченні службової діяльності.

Список використаних джерел

1. Наказ МНС України №89 від 23.02.2004 «Про затвердження Інструкції з організації психологічного забезпечення службової діяльності аварійно-рятувальних служб».
2. Наказ МНС від 27.02.2008 №148 «Про створення позаштатних мобільних груп екстреної психологічної допомоги МНС».
3. Вказівка МНС від 03.04.2008 02-4337/74 «Про організацію роботи позаштатної мобільної групи екстреної психологічної допомоги МНС».